

Анастасія Самохіна,

студентка 3 курсу юридичного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України

Поняття особливої жорстокості при умисному вбивстві*

У реаліях нашого сьогодення молоді спеціалісти повинні бути особливо уважними при кваліфікації злочинів. Вбивство людини—це самий тяжкий злочин вчинений проти права кожного громадянина на життя та особисту недоторканість. За дуже велику кількість років злочинці вигадували дуже багато способів вбивати та лишатись не спійманими, або хоча б знизити розмір покарання. Несправедливість між вчиненим злочином та назначеним покаранням є недопустимою помилкою. Тому завжди слід вирізняти серед всіх вбивство, яке вчинено з особливою жорстокістю. Ця тема досліджувалась і продовжує досліджуватись сьогодні багатьма науковцями, які щодня публікують свої роботи на дану тему.

Досить влучно у своїй роботі висловився Р. Бундз, зазначаючи, що у кримінологічній науці під жорстокістю розуміється егоїстичне ставлення, що проявилось в насильницьких діях, яке поєднується з крайнім ступенем «емоційного відкидання». І констатується формування та прояв погано контрольованих схильностей до ворожості та агресивності в ставленні до оточуючих, скупості, егоцентризму, уразливості і неадекватних реакцій відносно кривдника, зривів при підвищених емоційних «навантаженнях, що виражається в прагненні заподіяти їм фізичні, психічні, моральні страждання, зневазі до людського життя і здоров'я або байдужість до страждання інших осіб у досягненні поставленої цілі» [1, с. 169—170].

Відповідно до абзацу 1 п. 8 Постанови Пленуму Верховного Суду України № 2 від 07.02.2003 р. «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи», умисне вбивство визнається вчиненим з особливою жорстокістю, якщо винний, позбавляючи потерпілого життя, усвідомлював, що завдає йому особливих фізичних, психічних чи моральних страждань, а також якщо воно було поєднане із глумлінням над трупом або вчинювалося в присутності близьких потерпілому осіб і винний

* Наукова керівниця – доцентка кафедри адміністративного та фінансового права Світлана Ковальова

усвідомлював, що такими діями завдає останнім особливих психічних чи моральних страждань [2].

Про вчинення умисного вбивства з особливою жорстокістю влучно висловив думку у своїй роботі Городнича А. О. Він вказав на те, що при вчиненні умисного вбивства з особливою жорстокістю вчинене діяння є надмірним з точки зору спричинення наслідку, характерного для складу відповідного злочину, тобто винною особою вчиняються такі діяння, які є зайвими для позбавлення життя іншої людини. Поряд з тим необхідно зауважити, що при вчиненні вказаного злочину умисел винного спрямований на завдання потерпілому (іншій особі) особливих фізичних мучень та/або психічних страждань [3, с. 45].

Для того, щоб сформулювати свою власну позицію з цього приводу, розглянемо орієнтири щодо різних тлумачень «особливої жорстокості».

У юридичній енциклопедії жорстокість характеризується, як різко негативна властивість характеру особи, що виявляється у заподіянні іншій особі фізичних чи моральних страждань. Може бути як самоціллю, так і способом досягнення певної мети. Певною мірою жорстокість має місце при скоєнні практично всіх умисних злочинів, де потерпілою є людина.

Як зазначив П. Черпій, вказавши також на практику Верховного Суду України—показник, який має врахувати суд при призначенні покарання – це особа винного. Врахування особи винного має важливе значення і передбачає всебічне дослідження відомостей про особу винного не лише під час вчинення злочину, але й інших даних, які характеризують цю особу. У абз. 3 п. 3 постанови Пленуму ВСУ від 24 жовтня 2003 року № 7 «Про практику призначення судами кримінального покарання» зазначається: «Досліджуючи дані про особу підсудного, суд повинен з'ясувати його вік, стан здоров'я, поведінку до вчинення злочину як у побуті, так і за місцем роботи чи навчання, його минуле (зокрема, наявність не знятих чи непогашених судимостей, адміністративних стягнень), склад сім'ї (наявність на утриманні дітей та осіб похилого віку), його матеріальний стан тощо». Якщо йдеться про неповнолітнього злочинця, то суд, відповідно до ч. 1 ст. 103 КК, повинен також взяти до уваги умови його життя та виховання, вплив дорослих, рівень розвитку та інші особливості особи неповнолітнього[4, с. 256].

Підводячи підсумки аналізу визначення поняття вбивства у теорії кримінального права, можна вказати:

1) Всі науковці, без виключення, погоджуються з тим, що вбивство—це позбавлення життя (або заподіяння смерті) іншої людини. При цьому частина авторів підкреслює, що вбивством можуть називатись лише ті злочини, які посягають на життя іншої людини і спричиняють їй смерть.

2) Більшість науковців включає до визначення поняття вбивства ознаку протиправності (інколи ця ознака виражається формулюванням «передбачене кримінальним законом діяння»).

3) Найбільш дискусійним є питання про ознаку винності вбивства.

Частина авторів вважають вбивство як умисним, так і необережним діянням, частина – наполягає, що цим терміном можуть позначатись лише випадки умисного заподіяння смерті іншій людині.

Кримінальний Кодекс України містить достатню законодавчу базу для кримінально-правової боротьби зі злочинністю. Його правильне, неухильне застосування може й повинне зіграти величезну роль у вирішенні завдання щодо зменшення рівня злочинності. Але, в законодавстві України ще залишаються складності у вирішенні питань пов'язаних з злочинами проти життя і здоров'я. Тому, це питання потребує подальшого вивчення і постійної розробки та удосконалення, що сприятиме кращій кваліфікації вбивств і зменшенню кількості таких злочинів.

Література

1. Бундз Р. О. «Кримінологічна характеристика злочинів, що вчиняються неповнолітніми особами з особливою жорстокістю». *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 3. С. 169—170.

2. Постанова Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» №2 від 07 лютого 2003 // Вісник Верховного Суду України. – 2003. – №1 (35).

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03#Text>

3. Городнича А. О. «Умисні вбивства вчинені з особливою жорстокістю» *Кримінально-правові та кримінологічні заходи протидії злочинності*. 2015. С. 45.2

4. Черепій П. П. «Окремі питання призначення покарання за умисне вбивство, вчинене з особливою жорстокістю». *Кримінальне право та кримінологія; Кримінально-виконавче право*. 2013. Випуск 1 (3). С. 256.

http://pju.nuoua.od.ua/v1_2013/2013_1.pdf#page=251

* Наукова керівниця – доцентка кафедри адміністративного та фінансового права Світлана Ковальова

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

Рада аспірантів юридичного факультету

Студентська організація юридичного факультету

Студентський науковий гурток
«Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

09 травня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 09 травня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 215 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**